

Com és Salvador DALÍ?

per *María dels Angels VAYREDA*
Figueres

Foto cedida por el Sr. Puig

D'en Salvador Dalí, en parlaré des d'un angle nou, i que, per a mí, damunt del seu caràcter pot tenir una força considerable.

Tots ens podríem preguntar: Com sóc jo realment? Quins pòsits m'han deixat les circumstàncies que m'ha tocat viure, el temps de la infantesa, de l'adolescència, de la joventut, fins arribar a la fita dels setanta anys?

També podem preguntar-nos: Quina quantitat de residus, tendres uns, estranys els altres, ha deixat la vida a l'ànima d'aquest home? Què hi han aportat els països on ha viscut, la gent que l'ha encerclat, els que l'han conduït d'una manera potser insensible vers aquest laberint de bogeria fingida, que és la seva autopropaganda grotesca i risible a la vegada?

Dalí amb el seu pare

Durant els seus primers anys, en Salvador era un noi et com els altres. De molt petit, quedà sense mare, i com que la seva tia va emmaridar amb el seu pare, vivia amb ells i amb la seva germana Anna Maria.

El pare d'en Dalí, era un home impressionant, amb la seva mitja calva i els cabells blancs esborrifats, semblava una figura bíblica. Era el notari més prestigiós de la comarca, d'una intel·ligència poc comuna, honorat a carta cabal, però de geni endimoniat. El cert és que en Dalí pertanyia a una de les famílies més respectades de la ciutat.

Quan en Salvador feia el batxillerat, tenia per companys inseparables, en Xirau, en Met Miravittles i en Ramon Reig, que més tard havia de ser un notable aquarellista.

Els diumenges d'hivern, quan feia bó, agafaven la rutlla, aleshores de moda, i anaven a jugar a Vilabertran. Passaven el temps a l'aire lliure i qui sap si fou llavors quan en Dalí començà d'adonar-se d'una posta de sol, del contorn delicat de les muntanyes o del pla empordanès tan ben treballat.

Els dies de pluja o de vent, es tancaven a jugar en una o altra de les cases dels quatre amics inseparables. En una d'elles, les joguines eren un cavallet, uns pinzells i una paleta tacada amb tots els colors de l'arc iris. En una altra, un teatre que ells mateixos havien construït, on representaven obres dels clàssics espanyols...

En arribar el bon temps, encara que en aquella època poques famílies feien vacances d'estiu, tant els Dalí com els Xirau no deixaven mai d'anar a Cadaqués; emprenien el camí amb Diligència i ja podeu pensar que amb aquelles condicions el viatge es convertia en una veritable Odissea.

Els pares, amics de tota la vida, veien amb bons ulls com l'amistat entre els seus fills, que tenien més o menys la mateixa edat, s'afiançava cada dia més.

En Salvador i el més petit dels Xirau es feien amics inseparables. Corrien pel poble, es tornaven de bronze sobre les roques o es banyaven en les aigües transparents; s'ajaçaven a terra i tiraven enlaire grapats de pedres per veure quantes els tocaven, o bé anaven a dormir al cementiri, idees d'en Dalí, que segons ell, ja eren genials.

Fou en aquell temps que el paisatge que l'envoltava se li gravà per sempre més a dins: les roques feréstegues de Cap de Creus, delimitades pel mar blau, i les parets de pedra seca escalonades muntanya amunt amb rengles d'òliveres d'un traçat finíssim, que són les matei-

FOTO MELI

xes que sempre ha dibuixat amb una precisió i un art inigualable; la badia de Port Lligat platejada i llisa amb els seus volums perfectes de terra que s'hi endinsen amb morbositat. A penes hi havia alguna casa de pescadors i un petit moll amb barques arrencades que només eren utilitzades pels homes de la mar, els dies que tenien ganes de sortir de pesca.

Aleshores Cadaqués era un poble pacífic, gairebé miserable, i els pocs estiuejants que hi anaven solien ser de Barcelona. Turistes no sa-

bien el que eren, i si no m'equivoco els primers que varen anar a perturbar el silenci quasi còsmic del poble, foren els que més tard va portar-hi el propi Dalí: pintors, escriptors, intel·lectuals i artistes de tota mena.

A la tardor tornaven a Figueres, i continuaven el batxillerat.

Als quinze anys fundaren la Revista «**Studium**», editada en paper d'estrassa d'un gris brut. Xirau, n'era el director i el qui es cuidava de la secció d'història. En Dalí i en Reig feien les il·lustracions i les crítiques d'art, mentre en Met Miravittles es preocupava de la part literària. Aquestes activitats demostren que la inquietud d'aquests nois no era pas corrent en la seva edat.

Alternant amb les hores d'Institut anaven a classe de dibuix amb el Sr. Núñez, un home alt, respectable, amb bigoti negre, que era un excel·lent mestre. La prova la donaren els bons deixebles que sortiren de les seves mans: Dalí, Reig, Bech de Careda, Baig, Vayreda...

Dalí començà aviat a destacar tant en el dibuix com en la pintura, i sovint se n'anava sol, o en companyia d'en Xirau que l'ajudava a transportar els estris de pintar, muntanya amunt cap els Arcs del Castell, tot escoltant el cant frenètic de les cigales en els olivars. Així fou com Salvador Dalí va enamorar-se cada vegada més de l'Empordà i dels seus paisatges, de Cadaqués i els seus voltants, que coneixia de tots els angles tant de fora com de dins, sense oblidar-ne els límits i els secrets de les seves llums, que se li ficaren per sempre més a la sang i al cor.

El senyor Dalí, al veure que el seu fill ja superava al mestre i en canvi fluïxjava en qüestió d'estudis, l'envià a l'Escola de Belles Arts de Madrid. Fou en aquesta ciutat on va fer coneixença amb García Lorca. Poeta i pintor s'avingueren de seguida i es va establir entre ells una gran amistat. Tant es així que García Lorca anà diverses vegades a la casa que els Dalí posseïen a Cadaqués, per estar junt al que ell ja començava a considerar com un geni...

Després, Salvador anà a París...

Es pot dir que aquí, on els altres comencen la seva biografia i estudien la seva obra fabulosa criticant-la i valorant-la, jo acabo la meua petita història.

Voleu dir que en Dalí que veiem a la «Tele», diaris i revistes, no és sinó el producte d'una postura teatral d'auto-propaganda, per amagar l'autèntic Dalí, una mica tímid, amant de la poesia, fidel al seu poble, al seu paisatge i als seus amics fins a la mort?

No valdria més contemplar-lo tal com és, amb els seus ulls grossos esverats on brilla la flama del geni i de la fantasia que cap disfressa no pot tornar més resplendent?

Dalí, és sempre Dalí, dibuixant excels, gran mestre de la pintura, amb una imaginació inestroncable.

Però em plau recordar el que he sentit contar d'ell i trobar el vertader Dalí, la infantesa i la joventut del qual palpita sota el tràgic personatge de cartró que ens parla cerimoniós entre bambolines.